

Oponentský posudek diplomové práce „Školy obnovy venkova“

Autorka: Bc. Zdeňka Kovářiková, FFUK Praha FHS, katedra Sociální a kulturní ekologie

Vedoucí práce: PhDr. Ivan Rynda

Oponent: PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

Práce obecně: Předkládaná práce se zabývá vysoce aktuálním a přitom naprosto nemódním tématem obnovy venkova. Obojí si dovoluji podtrhnout jako velký kompliment oponenta této práci. Navíc, autorka vymezuje hned na počátku svou osobní pozici výzkumníka, což je u diplomových prací neobvyklé a zde potřebné. Cílem práce jsou odpovědi na otázky co je škola obnovy venkova? Co přinesly a přináší, co je jejich reálnou činností, jaké si kladou cíle, jakými tématy se zabývají a jakými způsoby je prezentují. Výzkumné otázky pak zní: Jaké jsou základní charakteristiky škol obnovy venkova? Jak vypadá jejich provoz? Jakým způsobem pracují školy obnovy venkova s pojmy venkov, obnova venkova? Jakým způsobem ovlivňuje ŠOV vedoucí osobnost? Na 120 stranách textu se rozvíjí toto téma velmi dobrým, poučeným způsobem, se znalostí literatury a základních výzkumných technik, s poctivým přístupem k interpretaci, která však nepřesahuje hledisko vymezení práce a nejde do širších evropských nebo globálních souvislostí k čemu potřebujeme v Evropě venkov, jakou úlohu má a nemá sehrát v globálním světě, jak jsme na tyto změny připraveni. Neočekávám od diplomové práce tyto otázky, jde mi více o inspiraci pro autorku, pokud bude na tématu pracovat i nadále.

Práce obsahově : Struktura práce má dvě obvyklé části, teoretickou a empirickou, včetně metodiky a odpovídá dle mého názoru zcela tématu práce. V teoretické části nejde o deskriptivní kompilaci, ale o pokus o syntézu. I když autorka deklaruje, že problematika vymezení venkova je nad rámec této práce, přesto se koncepcí venkova zabývá, považuji to za přínosnou a pečlivě zpracovanou část. Po zkušenostech s empirickým šetřením na venkově doporučuji rozlišovat mezi venkovem - venkovským prostorem a rurální společností. V této souvislosti mě zajímá názor autorky do jaké míry se ztotožňuje s nerozlišeným přístupem město-venkov ve vysoce urbanizovaných společnostech (Velký sociol. slovník). Dle mého názoru má smysl rozlišovat primárně geograficky a ekologicky prostor venkov – město, nikoli již ortodoxně venkovskou a městskou kulturu, kde najdeme více znaků společných, obecných než rozdílných.

Definice tzv. subjektivních problémů venkova na str. 31 je viděna „zevnitř“. Hlavní příčinou je však faktický nezájem o venkov, neboť z hlediska politického nepřinese zisky jako velké město a problémy venkova jsou mediálně nevděčné, nemoderní, spjaté s konzervativním, často křesťanským postojem, a tedy neodpovídající heslům změny a rozvoje, boje za cokoli populistické. Nezapomínejme, že zemědělství tvoří jen kolem 4% HDP. Je až na výjimky bez politických elit, je odsunut do roviny „romantizujícího zázemí“ pro činnost a život většiny politiků.

Velmi oceňuji funkční rozlišení ochrany a údržby venkova, (str. 38). Současnost tématu vystihuje i současná literatura a osobnosti, které ještě nedávno aktivně agendu obnovy venkova tvořili (B. Blažek, I. Dejmál, I. Míchal).

- Z metodologického hlediska jsou použity adekvátně metody indukce, kvalitativní přístupy, semi-strukturovaný rozhovor, validita-reliabilita dat, triangulace metod a

nemám k nim výhrady. Triangulace metod je však jen naznačena, jaké tři metody byly skutečně v práci použity?

Ve čtyřech případových studiích prováděných na školách obnovy venkova v podblanicku, křivoklátsku, středních Čechách a v Libčevsi jsme svědky něčeho ještě cennějšího, než jsou použité strategie a pohledy lídrů na venkov. Autorka představuje nenápadné hrdiny venkova dnešní doby, obraz nadaný silou každodennosti, samozřejmosti a opravdovosti. Hrdinové vzdorující úředním nesmyslům, pasivitě obyvatel, nedostatku peněz, nezájmu státní správy, předsudkům o venkovu a vlastním pochybnostem.

Otázky a komentáře: Co je obsahem přílohy? V mé verzi práce žádná není.

Práce je psána kultivovaným jazykem, proto bych vypustil klišé typu krajina „nám“ poskytuje přínosy. Chtěl bych upozornit, že krajina je nejen biologická a geologická realita, ale také sociální výzva a prostor pro realizaci vlastní kulturní konstrukce doby.

- K jaké definici se autorka kloní pro vymezení venkova v ČR?
- Samotný pojem obnova venkova je filozofický ve smyslu co obnovujeme (to autorka zodpovídá pomocí Bašeho (2009), není však jasné od kdy obnovujeme? Vztahy, které existovaly kdy? Dle mého je to romantická re-interpretace venkova 19 století.

Empirická část práce klade naléhavou otázku co dál se školami obnovy venkova, jaká je jejich budoucí mise? Nasycený trh práce ve městech se obrací s nabídkou vzdělávacích služeb pro státní správu na venkov a tradiční školy obnovy venkova mu nemohou konkurovat. Jejich specifikum vidím v pochopení reality venkova, jeho sociálního a kulturního prostředí, nikoli v mechanické aplikaci agresivních metod jak oslovit klienta s výhodnou nabídkou vzdělávání.

- Otázka pro autorku – do jakého časového horizontu bude o zkušenosti stávajících škol na venkově zájem?

Přínos práce je podle mého názoru v poukazu na změnu prostředí, v jakém začaly školy obnovy venkova svoji činnost a v nutnosti na tuto změnu reagovat. Důkazem kvality práce budiž poznámka oponenta, že je škoda, že autorka nenabízí typologii činností vyhrazených právě školám obnovy venkova.

Závěrem konstatuji, že diplomová práce Bc. Zdeňky Kovářkové „Školy obnovy venkova“ je zdařilou prací, analyzující aktuální problematiku venkovského rozvoje, je teoreticky i empiricky a metodicky zvládnuta na vysoké úrovni. Přes kritické otázky a připomínky, které by měly sloužit jako zpětná vazba autorce při dalším pokračování v tomto tématu. Konstatuji, že práce Bc. Zdeňky Kovářkové splňuje požadavky standardně kladené na tento typ prací, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji celkovou známku výborně v rozpětí 16-18 bodů.

V Českých Budějovicích 7.10. 2010.

PhDr. Miloslav Lapka, CSc.
FFUK Praha
EF JČU České Budějovice